

24. 11. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vypořádání společného jmění manželů část. II (vypořádání soudem, vypořádání ze zákona)

Soud musí pečlivě zjistit, co vše do SJM náleží, při provádění důkazů není vázán jen důkazními návrhy účastníků, ale opatřuje si důkazy též sám z úřední povinnosti. Návrh na vypořádání je nutné podat nejpozději v poslední den tříleté lhůty po zániku SJM. Pokud není návrh na zahájení řízení o vypořádání SJM v této lhůtě podán, nastupuje zákonná domněnka vypořádání dle § 150 odst. 4 o.z.

Vypořádání soudem

Vypořádání soudem přichází na řadu tehdy, když nelze vypořádat SJM dohodou. Řízení o vypořádání SJM se zahajuje na návrh jednoho z manželů. Jedná se o žalobu dle § 80 o.s.ř. . V řízení však soud není vázán návrhy účastníků, ale může rozhodnout i jinak než je účastníky navrhováno³. Soud musí pečlivě zjistit, co vše do SJM náleží, při provádění důkazů není vázán jen důkazními návrhy účastníků, ale opatřuje si důkazy též sám z úřední povinnosti. Návrh na vypořádání je nutné podat nejpozději v poslední den tříleté lhůty po zániku SJM. Pokud není návrh na zahájení řízení o vypořádání SJM v této lhůtě podán, nastupuje zákonná domněnka vypořádání dle § 150 odst. 4 o.z.

Pokud po vypořádání SJM bylo zjištěno, že existuje ještě nějaký další majetek, který tvořil SJM a nebyl dosud vypořádán, lze jej vypořádat jak dohodou tak soudním rozhodnutím následně v návaznosti na původní vypořádání, avšak jen tehdy, jestliže se zde neuplatnila domněnka vypořádání dle § 150 odst. 4 o.z..

Vypořádání ze zákona

Jestliže nedojde po zániku SJM k jeho vypořádání ani dohodou ani žádný z manželů nepodá v tříleté lhůtě od zániku SJM návrh na soudní vypořádání, nastupuje zákonná domněnka vypořádání dle § 150 odst. 4 o.z., který stanoví, že : „ Nedošlo-li do tří let od zániku společného jmění manželů k jeho vypořádání dohodou nebo nebyl-li do tří let od jeho zániku podán návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu, platí ohledně movitých věcí, že se manželé vypořádali podle stavu, v jakém každý z nich věci ze společného jmění manželů pro potřebu svou, své rodiny a domácnosti výlučně jako vlastník užívá. O ostatních movitých věcech a o nemovitých věcech platí, že jsou v podílovém spoluvlastnictví a že podíly obou spoluvlastníků jsou stejné; totéž platí přiměřeně o ostatních majetkových právech, pohledávkách a závazcích manželů společných.“ Tím se konstituuje tento stav

(bez jakéhokoli úkonu soudu či osob) : U movitých věcí platí, že jsou ve vlastnictví toho, který je na konci tříletého období užíval pro potřebu svou či své rodiny. Pokud některou z movitých věcí neužíval výlučně pro svou potřebu či potřebu své rodiny žádný z manželů, platí že taková věc je v podílovém vlastnictví manželů a že podíly obou jsou stejné. U nemovitostí pak platí, že jsou v podílovém spoluvlastnictví manželů a že podíly obou jsou stejné. Účinky domněnky se zapisují do katastru nemovitostí záznamem dle § 7 odst. 1 zákona č. [265/1992](#) Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. Shora uvedená pravidla platí stejně i ohledně ostatních majetkových práv, pohledávek a společných závazků manželů. Po uplynutí lhůty stanovené v § 150 odst. 4 o.z. nelze se již úspěšně domáhat vypořádání SJM soudem a nemůže být platně uzavřena dohoda o vypořádání SJM. Není však vyloučeno, aby manžel podal žalobu o určení vlastnictví či žalobu o vydání věci.

Závěr

Vypořádání SJM se provádí podle stavu ke dni zániku SJM, avšak nelze pominout stav majetku tvořícího SJM ke dni vypořádání. Je zcela reálné, že v době vypořádání již nemusí některá věc, která patřila do zaniklého SJM existovat, např. proto že věc byla prodána, věc může být do doby vypořádání SJM zkonsumována nebo značně opotřebena⁴. Proto při stanovení ceny věci pro účely vypořádání se vychází z ceny v době vypořádání⁵. Je proto vhodné, aby byl pořízen před vypořádáním seznam věcí práv a závazků tvořících SJM a znát též jejich cenu, neboť ve vypořádání kromě úpravy vlastnických vztahů k jednotlivým věcem jde též o velikost podílů manželů na vypořádaném majetku. Důležitost znalosti ceny jednotlivých složek majetku tvořícího SJM není tak velká pro uzavírání dohody o vypořádání SJM, ale význačnou roli hraje při soudním vypořádání, kdy soud je povinen zkoumat cenu věcí a jiných majetkových práv. Soud při vypořádání bude vycházet zejména z cen, na kterých se účastníci dohodnou, avšak pokud panuje mezi účastníky spor o cenu, pak je nutné věc či právo ocenit znalcem. Při stanovení ceny věci je důležitá skutečnost, kdo věc v mezidobí mezi zánikem SJM a jeho vypořádáním užíval a zda mu tato má zůstat i po vypořádání. V takovém případě soud bude zjišťovat jen cenu věci v době zániku SJM a opotřebením věci v mezidobí půjde na vrub toho z manželů, který věc po celou dobu užíval, nebude muset soud proto zjišťovat cenu věci v době vypořádání. Pokud však má věc zůstat ve vlastnictví toho z manželů, který věc nemá v držení, bude muset soud zjistit obě ceny, jak v době zániku SJM, tak v době vypořádání a při vypořádání rozdíl cen promítnout do velikosti podílů.

Dalším případem kdy soud bude muset k vypořádání zjistit obě ceny, bude tehdy, když do SJM budou náležet obchodní podíly manželů na obchodní společnosti. Není jistě řídkým jevem, kdy manželé za trvání manželství založí spolu společnost s ručením omezeným, ve které se stanou jedinými společníky s určitými obchodními podíly. Obchodní podíl je nutno v takovém případě, kdy byl nabyt za použití prostředků ze SJM, zařadit do masy SJM a po zániku SJM, budou tyto obchodní podíly předmětem vypořádání. Hodnota obchodního podílu je závislá na prosperitě společnosti, proto není konstantní, ale v čase se měnící veličinou. Jestliže nedojde mezi manžely k dohodě o vypořádání a je podán návrh na vypořádání soudem, uplyne většinou mezi zánikem SJM a jeho vypořádáním poměrně dlouhá doba, někdy i několik let. Za tuto dobu se může výrazně změnit hodnota obchodního podílu. Z prosperující společnosti se může stát i společnost předlužená, a proto rozdíl mezi hodnotou obchodního podílu v době zániku SJM a v době jeho vypořádání může být obrovský. Soud dle mého názoru však musí při rozhodnutí o vypořádání vycházet z ceny v době vypořádání (§ 154 odst. 1 o.s.ř.: „ Pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení“). Snížení ceny obchodního podílu

např. v důsledku porozvodových příjde tak na vrub obou manželů, neboť tím snižují hodnotu masy SJM.

Dle § 149 odst. 2 o.z. má každý z manželů právo požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek. Pokud bude vypořádávat SJM soud, bude se těmito nároky zabývat jen na základě návrhu účastníka. Neplatí však, že by mohl jeden z účastníků uspět s každým svým nárokem. Nároky se budou posuzovat s ohledem na povinnost manžela pečovat o rodinu podle zásad stanovených v zákoně o rodině. Proto pokud manžel ze svého odděleného vlastnictví vynaloží prostředky na pořízení prostředků běžné osobní potřeby členů rodiny, nebude moci žádat jejich nahrazení. Pokud jde však o vypořádání nároku ve prospěch SJM, kdy za trvání manželství byl vynaložen ze SJM nějaký majetek na zhodnocení majetku v odděleném vlastnictví jednoho z manželů, tam bude soud povinen sám zjišťovat, kolik bylo investováno ze společného jmění do odděleného vlastnictví jednoho z manželů a do rozhodnutí o vypořádání toto promítnout.

Šárka Kincelová

Advokátka Praha

<http://www.advokat-kancelar.cz>

³ srov. R 42/1972, str. 143: Řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů bylo sice možné zahájit jen k návrhu některého z účastníků, soudy však nebyly tímto návrhem vázány, ani pokud jde o rozsah tohoto spoluvlastnictví, ani pokud jde o způsob jeho vypořádání.

⁴ srov. Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu 3 Cz 33/92: V ojedinělých případech se v zájmu spravedlivého uspořádání vztahů mezi účastníky soud odchýlil od zásady, že pro vypořádání je rozhodný stav věci v době zániku bezpodílového spoluvlastnictví. Mohlo se tak stát zejména za situace, jestliže v době mezi zánikem bezpodílového spoluvlastnictví a mezi jeho vypořádáním byla zaviněním účastníků zanedbána nezbytná údržba či pro zachování objektu bezprostředně nutné opravy (zpravidla o dokončené stavby), popřípadě jestliže nebylo pokračováno ve stavbě nedokončeného objektu. Jestliže byla v takovém případě přikázána do stavu některého z účastníků stavba v podstatně horším stavu, než tomu bylo v době zániku bezpodílového spoluvlastnictví, bylo možné pokládat za rozhodný jiný stav společné věci, než z jakého vychází už ustálená judikatura.

⁵ srov. Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 2 Cdon 2060/97

srov. Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 22 Cdo 717/99: V řízení o vypořádání BSM bývalých společných nájemců družstevního bytu a společných členů bytového družstava, jehož předmětem je vypořádání hodnoty práv a povinností spojených s užíváním tohoto bytu, nelze vycházet ze zůstatkové hodnoty členského podílu ani z hodnoty vypořádacího podílu (§ 233 odst. 3 ObchZ). Jde o majetková práva, jejichž cena se pro účely uvedeného řízení stanoví cenou obvyklou, tj. cenou, kterou bylo možno za převod členských práv a povinností v rozhodné době a místě dosáhnout.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)